ਪੀਰ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 743)

[ਐੱਸ. ਏ. ਬੋਬੜੇ, ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਦੀਪਾਕ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860: .302,148 ਅਤੇ ਐਸ. 149 – ਕਤਲ-ਪੰਦਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਪਿੱਛੇ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਸੀ-ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰੀਆ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਲੈਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਪਿੱਛੇ ਸਵਾਰ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ-ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵੇਖੀ-ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ-ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈਃ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ-ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ-ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-

5 ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਸ਼ੀ" ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਉਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੂੰ ਐਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 161 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ-ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਖਿਆਃ 1. ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ' ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ 'ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਜੇ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦਾ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਕਿ' ਐੱਸ 'ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ 'ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10]

2. ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸੰਗਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ

ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਾਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਫਿਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11,12] [554-ਬੀ-ਈ] ਡੀ. ਈ. ਐੱਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 743. ਨਾਲ। ਸੀ ਆਰ ਐਲ. 2012 ਦਾ ਏ. ਨੰਬਰ 746 ਅਤੇ 744। ਜੀ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 27.06.2011 ਤੋਂ, 2001 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1354 ਵਿੱਚ ਇੰਦੌਰ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ। ਯੂ. ਆਰ. ਲਲਿਤ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਹਰਸ਼ ਜੈਨ, ਅਭਿਨਵ ਦੇਸ਼ਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਕਿਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ), ਏਹਤੇਸ਼ਮ ਹਾਸ਼ਮੀ, ਅਕਬਰ ਸਿੱਦੀਕੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੱਲਵੀ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਵੈਭਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਡੀ. ਏ. ਜੀ., ਚੰਦਨ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਦਿਊਮਨ ਕੈਸਥਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਲਈ), ਵਕੀਲ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਬੀ. ਦੀਪਾਕ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ. 1. ਤਿੰਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੇਵਾਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਲਮਾ ਨੇੜੇ ਸਤੰਬਰ 1992 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ 15 ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 8 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਹਰੀਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਾਗੂ, ਪੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੋਭਾਰਾਮ ਅਤੇ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਅਤੇ 148 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਹਰੀਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੋਭਾਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਬਚੀਆਂ ਹਨ।

4. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ 1992 ਦੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 1 ਵਜੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਦੇਵਾਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਕਲਮਾ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਟੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਅਤੇ ਵਾਸੂ (ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਸਨ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਸਵਾਰ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਲਮਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਧਾਰੀਆ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ 15 ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਬਾਬੂਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਬਾਬੂਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਬੂਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕੋ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

5. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਾ ਗੱਟੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਪਿੰਡ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਯਾਨੀ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਘਰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਅੰਤਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6), ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਗੱਟੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਅਤੇ ਵਾਸੂ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਪੰਚਾਇਤ ਭਵਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ, ਹਰੀਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ੋਭਰਮ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਆਈ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 15 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ @ਭਾਗਗੂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" 14 ਸਤੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਕਲਮਾ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਧਾਰੀਆ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਤਿੰਨੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਧੜੀਆ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਈ. ਐੱਫ ਉਸ ਉੱਤੇ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ, "ਓਹ! ਸ਼ੋਭਾ, ਓ ਠਾਕੁਰ, ਕੁੱਟ ਨਾ। ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਦੋਵੇਂ ਸਵਾਰ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅੰਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਮੁਖਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ (ਮਾਨ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੋਭਾਗ ਸਿੰਘ (ਏ-7), ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ (ਏ-15), ਹਰਿਸਿੰਘ (ਏ-15) ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। 5), ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ (ਏ-12), ਟੋਂਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਬੂ

ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਧਾਰੀਆ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਏ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਗਏ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਾਬੂਸਿੰਘ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ੋਭਗ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੈਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਵਿੱਚ ਤਿੰਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ੪. ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਟੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-੪) ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀ. ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ, "ਓਹ! ਸ਼ੋਭਾ, ਹੇ ਠਾਕੁਰ, ਕੁੱਟ ਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ. ਉਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਯੂ. ਆਰ. ਲਲਿਤ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਮੌਜੂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਹਰੀਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਾਗਗੂ, ਪੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੋਭਾਰਾਮ ਅਤੇ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-20) ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਗਗੂ ਅਤੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

10. ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ' ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ 'ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਜੇ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 14 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.-5 ਦਾ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ | ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ (ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਕਿ ਸੋਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੋਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਲਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੱਟੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ।

11. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸੰਗਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਤਾ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੋਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੋਤਿਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਾਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ "ਦੇਹਾਤੀ ਨਲਿਸ਼ੀ" ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਨੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

12. ਇਸ ਲਈ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 19 ਨਵੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ 1993 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27 ਜੂਨ, 2011 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 2001 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ; ਪੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ

ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate